

Posudek oponenta diplomové práce

Dominik Kuna, *Goethova teorie barev*

V tuzemském prostředí nebývá věnována náležitá pozornost Goethovi a jeho vztahu k filosofii, ba ani jeho proslulé nauce o barvách. Proto plní předložená práce *desideratum* a náleží jí za to uznání. Domnívám se však, že by se spíše měla jmenovat *Příprava na recepci Goethovy teorie barev*. Sám autor to na samém konci předložené práce říká na s. 64 slovy: „učinili jsme přípravu nutnou k přistoupení do blízkosti Goethovi“. Vzhledem k neobvyklosti, rozsahu a nesmírné náročnosti tématu je to však více než adekvátní vyjádření, a hlavně postoj, protože vše víc by byla *hybris*.

Předložená práce sestává ze dvou výrazně odlišných částí. První část (s. 8-41) je jakýsi pokus o kvazi „metodologickou“ úvahu nad Goethovým pojetím poznání, zkoumání, experimentu a barev, jež jsou traktovány ve vztahu jednak k Rudolfo Steinerovi (s. 14-19), jenž Goethovu *Naturphilosophie* svérázným způsobem dále rozvíjel a propagoval, jednak k Martinu Heideggerovi (s. 35 n.), jehož tzv. pozdní myšlení po druhé světové válce (demonstrováno pouze na konkrétním příkladu přednáškového cyklu *Was heißt Denken?* z let 1951-52) je uváděno do blízkosti, ba vnitřní spřízněnosti (mající spíše než cokoli jiného charakter *Wahlverwandschaft*, tzv. spřízněnosti *volbou*, čili rozhodnutím *autora* a *jeho* interpretační perspektivy) s Goethovým – což je ale *třeba teprve* demonstrovat – myslitelským stanoviskem označovaným něm. *Frömmigkeit* (autor to tlumočí v návaznosti na doc. L. Benyovského coby „bohobojnost“ [s. 32]; ale nešlo by třeba též jako „*patříčný* ostych“?).

Druhá část (s. 42-63) se pak drží těsně textu *Zur Farbenlehre* a velice přesně a názorně diskutuje Goethovo výklad barev z hlediska fyziologického, fyzického a chemického. Autor zde demonstruje jednak svou patrně dlouhodobou a rozhodně intenzivní znalost Goethovy nauky, jednak i solidně osvojenou a provedenou kompetenci k jejímu zpracování a srozumitelnému podání. Toto považuji za hlavní jádro předložené práce a za její nejpovedenější pasáž.

K práci jsou ještě připojeny autorovy nesystematické *Poznámky* (s. 65-69), jež však představují spíše dojmy nežli pojmy, a proto nepůsobí vhodně v tomto typu *závěrečné kvalifikační* práce. Ale protože následují formou nevysloveného appendixu až po deklarováném *Závěru* práce, je možné odhlédnout od nich a nenechat jimi ovlivnit celkové vyznění předložené práce.

Zatímco druhá část hodnocené práce je napsána střízlivým, precizním a dobře sledovatelným způsobem, trpí první část přílišnou afektovaností, žoviálností a bezmála iritujícím *pathosem* opět nevhodným pro tento typ *závěrečné kvalifikační* práce. V první části obsažená newtonovská pasáž (s.

11-13), která nemůže chybět při zpracování Goethovy nauky barev, je redukovatelná na poslední odstavec na s. 13, zatímco celý předcházející zbytek je nic neříkající a prakticky „off topic“.

Zatímco steinerovská kapitola (s. 14-19) pomáhá téma Goethovy nauky barev sledovat a rozumět mu věcně přiměřeným způsobem, je následující fenomenologická pasáž (s. 20 n.) problematičtější a bezmála hraničící s autorskou svévolí. Fenomenologie je zde pojata *sensu* Heidegger podle § 7 knihy *Bytí a čas* (s. 21). Takto pojatá fenomenologie pak má podle autora nejen „předběžně otevřít pole umožňující zahlédnout společné založení fenomenologické metody M. Heideggera a myšlenkového stanoviska J. W. von Goethe“, nýbrž též „klade nárok ujasnit tento nově etablovaný sdílený prostor, a není se proto čemu divit, že se v posledu stává topologií bytí“ (s. 24), aniž je k tomu cokoli řečeno. Já se tomu naopak nepřestávám divit a žádám o vyjasnění těchto tvrzení u obhajoby.

Pasáž *Goethe [a fenomenologie]* (s. 25-31) se těsně přidržuje Goethovy Předmluvy k *Zur Farbenlehre* s přihlédnutím k jeho *Maximám a reflexím* a představuje první věcně přiměřený vstup či vhléd do samotné problematiky nauky barev. Domnívám se, že tato pasáž měla být (spolu s kapitolou *Elegie z Mar. Lázní*, ve které se diskutuje motiv *Frömmigkeit*) připojena k druhé části práce, kam věcně vzato náleží. Ukazuje se na tom, že kdykoli se autor předložené práce těsně přidržuje samotného Goethova textu a samotné *záležitosti* obsažené v něm, je veden po bezpečné cestě Goethovy *Naturphilosophie* a přináší podstatné vhledy a relevantní tvrzení. Velice vhodné, protože správné (byť výkladově zcela nevytěžené) je vztahení problematiky nauky barev k motivu *Ur-Phänomen* (s. 30) a konkrétně k motivu *Ur-Pflanze* (tamt.). „Metodologicky“ nejzásadnější je diskuse Goethova čtyřverší z Úvodu k Didaktické části *Zur Farbenlehre*, jež má samo o sobě potenciál na to být svébytným obsahem pro diplomovou práci.

Mariánskolázeňská pasáž (s. 32-34), jež – jak řečeno výše – uvádí myšlenku *Frömmigkeit* coby vyjádření Goethova myslitelského stanoviska, však vpravdě představuje jen oslí můstek k heideggerovské pasáži podle textu *Was heißt Denken?* (s. 35-40), ve kterých nás autor přesvědčuje o tom, že „již v tuto chvíli můžeme nahlížet paralely s Goethovým stanoviskem“ (s. 38), že „oba promlouvají ze stejného světa“ (s. 41) a konečně že „intence obou směřuje ke snaze o totální poznání“ (tamt.), což v případě Heideggera zní bezmála jako parodie. *Jestli vůbec* to mělo být součástí předložené práce, pak až po svébytném zpracování samotného tématu Goethovy nauky barev. Vložena mezi obě předchozí zmíněné kapitoly (*Goethe [a fenomenologie]*, *Elegie z Mar. Lázní*) a samotné pojednání nauky barev, *narušuje* tato heideggerovská kapitola chod výkladu a koherenci samotné záležitosti. Sám autor se pak střílí do nohy tvrzením na s. 41, že „předkládaná práce není věnována komparaci (heideggerovské) fenomenologie a Goethova myšlenkového stanoviska,

nýbrž snaze porozumět rozvrhu druhého jmenovaného“. Tak *proč vůbec* se tím zabývat v práci nazvané *Goethova teorie barev*? Neměla by to pak být jiná práce nazvaná jinak, a nikoli *Goethova teorie barev*?

Předloženou diplomovou práci Dominika Kuny **doporučuji** k obhajobě s návrhem hodnocení **na pomezí velmi dobře a dobře** s přihlédnutím k průběhu obhajoby.

Aleš Novák

XI. I. MMXXIV